

EVET DEYİN

UÇ AYLIK UNICEF TÜRKİYE BÜLTENİ KIŞ 2008

İçeriden haberler

Çocuk tutuklular için yeni dönem

çocuklar için
birleşin

unicef

Bu sayıda

KAPAK

3-7

Yasalara uygun bir yaşam

Adalet Bakanlığı, hüküm giyen veya yargılanma sürecinde gözaltında tutulan on sekiz yaşın altındaki çocuklar için yaşamı kolaylaştırıyor. AB'nin mali desteği ile UNICEF, personel eğitim programları ve materyallerinin geliştirilmesine yardımcı oldu. Ancak yeterince hızlı ilerleyebiliyor muyuz?

Not: Kapak resmi, eğitiminde park halinde bulunan ve üzerinde küçük çocukların resmi olan bir eğitim aracının bina içinden görüntüsünü yansıtmaktadır. Yüzleri görünen çocukların kurumla ilgisi yoktur.

İNSANLAR

8-9

Çocuklar için burada

UNICEF Bölge Müdürü Maria Calivis, Ankara'ya ziyarette bulundu. Yeni UNICEF Türkiye Temsilcisi Reza Hossaini, Türkiye'ye geldi. UNICEF Türkiye Milli Komitesi, İstanbul'da üç yeni iyi niyet elçisi atadı.

GÜNCEL

10-11

Dünya Çocuklarının Durumu Raporu Ankara'da

Ocak ayında UNICEF'in en önemli raporlarından biri olan "Dünya Çocuklarının Durumu" Ankara'da açıklandı. Konuşmacılar arasında milletvekilleri ve üst düzey yetkililer bulunuyordu.

HABERLER

12-14

Çocuk hakları kampanyası gözden geçirildi

Her yıl düzenlenen Çocuk Forumu, katılımcılar için bir platform ve bir öğrenme deneyimi sağlamanın yanı sıra çocukların, katılım hakkı dahil olmak üzere ülke çapında yürüttükleri çocuk haklarının teşvik edilmesine yönelik kendi kampanyaları için de bir odak noktası işlevi görüyor.

RAKAMLARLA

15

Yoksul kesim

Türkiye İstatistik Enstitüsü (TÜİK) tarafından yayınlanan son Yoksulluk Araştırması'na göre on beş yaşın altındaki çocukların % 25'i hala yoksullukla mücadele ediyor. Kırsal ve kentsel alanlar arasındaki uçurum da genişliyor.

BAĞIŞLARINIZ İÇİN

UNICEF'in bütün faaliyetleri, resmi ve özel kişi ve kuruluşların gönüllü bağışları ile gerçekleştirilmektedir. Bağışta bulunmak için UNICEF Türkiye Milli Komitesi'nin (www.unicef.org) aşağıdaki adreslerinden birine ulaşmanızı rica ederiz:

UNICEF Türkiye Milli Komitesi:

Bilkent Üniversitesi, 06800 Bilkent ANKARA
Tel: +90 312 290 3390 +90 312 290 3419 Fax: +90 312 290 33 88
Email: unicef@unicef.org

İstanbul Ofisi:

Meşrutiyet Cad. Çağdaş Apt. No. 68/3 Tepebaşı 34430 - İSTANBUL
Tel: +90 212 252 5222 +90 212 249 6686 Faks: +90 212 252 97 27

"Evet Deyin" UNICEF-Türkiye tarafından üç ayda bir yayınlanmaktadır. UNICEF-Türkiye, Birlik Mahallesi, 2. Cadde, No.11, 06610 Çankaya, Ankara, Türkiye.
Tel.: +90 312 454 1000 Faks: +90 312 496 1461
Email: ankara@unicef.org Web: www.unicef.org/turkey
"Evet Deyin" bülteninde yer alan görüş ve düşünceler UNICEF'in resmi görüşleri sayılmaz.

Metin ve Düzenleme: Bernard Kennedy

Kapak resmi: Oğuz Sağdıç

Baskı: Yorum Matbaacılık

Editör'den

2008 yılının ilk "Evet Deyin" bültenine hoşgeldiniz. UNICEF'in Türkiye'deki yeni Temsilcisi olarak tabii ki bu benim de ilk bültenim. Bu fırsattan yararlanarak buradaki ilk haftalarımı çok zevkli bir hale getiren bütün hükümet yetkililerine, diplomatik misyona ve tek tek herkese çok teşekkür ederim. UNICEF Türkiye'nin, hükümetle, sivil toplum kuruluşları, özel sektör, medya ve Birleşmiş Milletlerin diğer birimleriyle yakın ve verimli bir ilişki içinde olduğu hemen anlaşılacaktır. Türkiye, dünyada hem Milli Komite hem de Ülke Temsilciliği'nin bir arada bulunduğu tek ülkedir. İki kurumun birlikte sahip oldukları bilgi birikimi, deneyim ve ikna gücü, çocuk konularını gündemin üst sıralarına taşımıştır. Bu ekibin bir parçası olmak beni son derece memnun edecektir.

Türkiye'de olmak, pek çok açıdan dolayı çok keyifli. Burası hem ekonomik olarak büyüyen, hem de hızlı bir kalkınma aşamasına doğru giden orta gelir grubundan, hareket halinde bir ülke. Önemli ilerlemeler kaydederek Binyıl Kalkınma Hedeflerinin çoğunu yakalayacağı benziyor. Başarılarıyla gurur duyuyor fakat aynı zamanda çocuklar ve kadınlar için daha çok şey yapılabileceğinin de farkında.

Gerek artakalan yoksulluk ve mahrumiyet yaralarını iyileştirmek, eğitimin kalitesini artırmak ve yaşamın her alanında cinsiyet farkını kapatmak, gerekse en gelişmiş ülkelerin bile uğraşmak zorunda olduğu yeni sağlık ve çocuk koruma sorunlarına çözüm getirmek, ilerleme sağlamak için güçlü bir isteğin varlığını görüyorum.

Türkiye bütün bu konularda mücadele etme kapasitesine sahip. Eğer UNICEF uluslararası deneyim, uzmanlık ve saygınlığı ile bu görevi biraz daha kolaylaştırabilirse, ne mutlu bize.

Kişisel olarak da Türkiye'ye atanmayı büyük bir şans olarak görüyorum. Kültür açısından Türkiye, kıtaların, dinlerin, uygarlıkların bulunduğu büyüleyici bir noktada. Neredeyse eşsiz bir tarihe sahiptir. Coğrafya bakımından farklı doğal güzelliklerin bir arada bulunduğu bir yer. Afganistan ve Özbekistan'daki görevlerimden sonra böyle uzun bir sahil şeridine sahip bir ülkede yaşamak benim ve ailem için hoş bir değişiklik olacaktır.

Gördüğünüz gibi kendimi çoktan evde hissediyorum. Desteklerinizin devam edeceği umuduyla,

Reza Hossaini
UNICEF Türkiye Temsilcisi

Tutuklu çocuklar: yeni bir başlangıcın tohumları atılıyor

Ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlü olarak bulunan 2.750 çocuk için hayat kolay değil. Ancak hükümet yetkilileri koşulları düzeltmekte ve bunda AB'nin mali desteği ile UNICEF'in de katkısı var. 'Evet deyin', Ankara'daki bir tutukevinden bildiriyor...

Mehmet yeni çalışma masasının başında oturmakta. Her hafta bir buçuk saat geçirdiği kütüphaneden az önce dönmüş. Odasının sekiz yaşıtıyla paylaştığı ortak alana ve masa tenisi oynanan salona, kardan adamlar eridikten sonra tekrar voleybol oynayacakları bahçeye çıkan kapısı açık. Ailesini ve arkadaşlarını, gece havasını ve cam bardaktan çay içmeyi özleyiyor. Ancak her gün katıldığı aktivitelerin dışında haftada bir kez spor salonunu ve açık hava sahasını kullanma imkanı var. Öfkesine hakim olmayı öğreniyor.

Dışarıdan bakıldığında, Ankara'nın batı ucundaki Sincan'da, Adalet Bakanlığı arazisinde bulunan Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, gözetleme kuleleri, projektörleri, jandarmaları ve betondan yapılmış yüksek çevre duvarıyla herhangi bir hapisaneye benziyor. İçeri girildiğinde ise üç yıl önce bu amaç için inşa edilmiş tesisin pek çok sürprizi barındırdığı görülüyor. Spor tesisleri ve ziyaret alanları çoğu özel okulu kışkıracak büyüklükte (kapalı bir kurumda bile açık alanlar olabiliyor!) Tam donanımlı seramik ve bakır, kaynak ve kumaş atölyelerinin yanı sıra bilgisayar odası ve sınav

foto: Oğuz Sağdıç

hazırlığı, hijyen ve sağlık seminerleri, görevli eğitim dersleri gibi çeşitli amaçlara hizmet eden toplantı odaları da mevcut.

Koridorlar geniş ama sade, pencereler demirli olmasına karşın, buranın sakinleri ve öğretmenleri kapılarının bazıları pırıl pırıl manzara resimleriyle renklendirmiş ve duvarları HIV/AIDS ve Çocuk Hakları gibi konuları olan posterlerle süslemişler.

Herkesin kendi odası var. Tesis 320 kişi düşünülerek inşa edilmiş ve şu anda 108'i onsekiz yaşın altında olan 285 kişiyi barındırmakta. Başka bir deyişle, fazla boş yatak yok. Zaman zaman 18-21 yaşları arasındaki gençlerin, öncelik verilen yeni tutuklanmış çocuklara yer açmak üzere başka kurumlara gönderilmesi gerekmiş. Yine de, tutuklular küçük gruplar halinde infaz ve koruma memurları ve dışarıdan gelen öğretmenler eşliğinde saç kesimi, ağaç dikimi ya da satranç öğrenirken, kalabalık hissi yaşamıyor.

Çocuklar ayrı

Ankara'nın bu tutukevi ve Kayseri'de açılan küçük bir benzeri, Adalet Bakanlığı'nın gözetimindeki

çocukların içinde buldukları koşulları iyileştirmek, onları eğitmek, rehabilite etmek ve tekrar kanunla ihtilafa düşmelerini engellemek için gösterdiği çabalara tanıklık etmekte.

çocukların %5'ini oluşturan kız çocukları yalnızca İzmir'de barındırılmakta. Bakanlığın İstanbul'da dördüncü bir Eğitimevi açma planları var. "Bir sonraki adımda bu kişi tahliye edilecek. Dolayısıyla onun toplum içinde yaşamaya alışması, normal bir okula gitmesi gerektiğine

inanıyoruz." diyor İpek, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Aslında o da bir mağdur, suçun mağduru, toplumun mağduru."

Hukuki altyapı, Ceza Yasası ve Ceza İnfaz Kanunu'na yapılan değişiklikler ve Çocuk Koruma Kanunu'nun kabulüyle 2005 yılında yenilendi. Bu değişiklikler arasında en önemlileri cezai ehliyet yaşının 11'den 12'ye yükseltilmesi ve çocuklar için ceza indiriminin artırılması olarak sayılabilir.

Fiziksel altyapıya gelince, Ankara'daki kuruma benzer tutukevlerinin İstanbul ilinde 2-3 ay, İzmir ilinde ise 2-3 yıl içerisinde açılması öngörülüyor. Şu anda onsekiz yaşın altındakilerin önemli bir bölümü, ortamın stresli olduğu, kimi zaman dolup taşan ve çocuk ve gençler için özel tesisleri ve infaz ve koruma memurları olmayan yetişkin ceza evlerinin çocuk koşullarında tutulmakta. Bu durum eğitim ve boş zaman değerlendirme olanaklarını kısıtlamakta ve şiddet ile çocuklar arasında baskı ve cinsel istismar tehlikesini arttırmaktadır.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Kenan İpek "Amacımız 50'den fazla çocuk olan yerlerde onlar için ayrı kurumlar bulunmasıdır. Ve bu yönde süratle ilerliyoruz." diyor.

Açık evler

Aslında Türkiye'nin adalet sistemi eskiden beri onsekiz yaş altındaki hükümlülerin ceza sürelerini, demir parmaklıkların ardında değil, Eğitimevi (7. sayfaya bakınız) adı verilen açık kurumlarında geçirmelerini öngörmüştür. "Eğitimevleri gurur kaynağımızdır" diyor İpek. "Bunun dünyada fazla örneği yok. Çocuklar dışarıdaki akranları gibi yaşıyor. Normal okullara gidiyorlar. Görevliler onlara ana-baba gibi oluyorlar".

Hali hazırda ülkenin batı, orta ve doğu kısımlarında bulunan İzmir, Ankara ve Elazığ'da olmak üzere üç Eğitimevi bulunuyor. Kanunla ihtilafa düşen tüm

Ancak suça itilen çocukların Eğitimevlerine gönderilebilmesi için haklarındaki hükmün kesinleşmesi gerekiyor. Yargılama ve temyiz sürecinin ortalama 18 ay sürmesi ise tutukevlerinde veya cezaevlerinde uzun süre kalınmasına neden oluyor. Ceza kurumlarındaki 2.750 çocuktan yalnızca küçük bir kısmının haklarındaki yasal işlemler tamamlanmış bulunuyor. Mehmet (gerçek adı değil) gibi, Sincan'daki çocuk ve gençlerin %90'ı halen haklarında verilecek kararı beklemekte. Bazıları daha Eğitimevine adım atmadan ceza sürelerini tamamlamış olacaklar.

"Eğitimevlerinin sunduğu olanaklar çok daha iyi. Bir an önce Eğitimevlerine geçebilmeleri için davalarının Yargıtay'dan en kısa zamanda geçmesini istiyoruz. Ama tutukevlerinde geçirdikleri sürenin de iyi değerlendirilmesi için çabalyoruz." diyor İpek.

İnsan kaynakları

Kurumların yeterli sayıda ve nitelikte personele sahip olmaması durumunda ne ileri görüşlü yasaların ne de kaliteli binaların faydası olacaktır. Modern teknolojinin de yardımıyla, Ankara tutukevinde çalışan ve aralarında öğretmenlerin, psikologların ve sosyal hizmet uzmanlarının da bulunduğu 138 kişi, çok sayıda etkinliğin aynı anda gerçekleştirilmekte olduğu saatlerde bile tüm çocuk ve gençleri izleyip onlara destek olabilmektedir. Ancak Genel Müdür İpek için bu kadarı bile yeterli değil. Her ne kadar ceza

fotoğraflar: Oğuz Sağdıç

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Kenan İpek: Bir teşekkür borcu

AB mali desteği ile UNICEF ile birlikte geliştirdiğimiz Ardıç Programı bir ülkeden alıp getirilen bir proje değildir. Türk akademisyenler ve Adalet Bakanlığı uzmanları, bizim ihtiyaçlarımızı karşılayan ve bizim koşullarımızda uygulanabilecek bir program hazırlamak için büyük emek harcadılar. 300'den fazla profesyonel eğitim aldı. Artık programı eğitim merkezlerimizde uygulayacak ve tüm kurumlarımıza yaygınlaştıracak konuma geldik. Tüm bunlarda isimleri tek tek sayılmayacak kadar çok kişinin emeği geçti. Hepsine gösterdikleri tükenmez çaba için teşekkür ederim.

Programın başarısı zaman içinde belli olacaktır. Çocuklar tahliye edildikten sonra bir daha suç karışıyor mu? Bunu takip edeceğiz, diğer ülkelerle karşılaştıracğıız ve sonucu kamuoyuyla paylaşacağız. Tabii ki bir programla iş bitmez. Canla başla çalışan infaz ve koruma memurlarımıza ve uzman personelimize daha fazla eğitim ve kaynak sağlamak için çabalarımız devam edecektir. Fiziksel altyapı da çok önemli, bu konuda da çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Hem mevcut, hem de önceki hükümetler, kanunla ihtilafa düşen çocuklar alanında yaptığımız çalışmalara güçlü destek verdiler. Milli Eğitim

foto: Oğuz Sağdıç

Bakanlığı'ndan hiçbir talebimiz geri çevrilmedi. Son yıllarda Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin gelişimi de sevindirici. Hepsine teşekkür borcumuz var.

Toplumsal yapımız da genel olarak destekleyicidir. Zaten cezaevlerini ziyaret edenlerin sayısından belli oluyor. Tekrar suç işleme oranları oldukça düşük. Ancak suç oranının daha yüksek olduğu bazı sosyo-ekonomik ortamlar var. Ailelere ve topluma da görev düşüyor. Tahliye edilen bir gencin gideceği bir evi olması, yanlış kişilerin ilgisinden korunması gerekir. "Bunların hepsi tinerci, onlar için yapılacak bir şey yok" diye düşünenler vardır. Eğer sorumluluklarımızdan bu şekilde kaçarsak, bu iş olmaz.

sisteminin genelinde personel eksikliği olduğunu kabul etse de, çocuklardan sorumlu olan tesislerde çalışan personel sayısını en üst düzeye çıkarmakta kararlı. Çalışanların çocuklara oranının 1/1 olmasının ideal olacağını söylüyor.

Ankara'daki tutukevi ilk açıldığında Müdür Muammer Seyitoğlu'nun başını ağrıtan personelin sayısı değil, bilgi ve yetenek düzeyi olmuş. "Bu kurum ve çalışanların %80'i de yeniydi. Hiç kimse bir şey bilmiyordu" diyor. Bu sözler gerçek bir soruna işaret ediyor. Ne var ki Adalet Bakanlığı, çalışanlarının kapasitelerini arttırmak için de büyük çabalara girmiş bulunmakta.

2000 yılından bu yana dört bölgesel eğitim merkezi açılmış ve beşincisi de yakında açılacak. Çocuk tutuklu ve hükümlülerle çalışanlar için en önemli eğitim programlarından birisi de, AB mali desteği ile Adalet Bakanlığı ve UNICEF işbirliğinde tasarlanan ve geliştirilen Ardıç Programı'dır.

Bir program doğdu

Türkçe'de 'ardıç' kelimesi hem bir kuşun, hem de bir ağacın adıdır. Ardıç ağacının tohumundan yeni bir ağacın yeşerebilmesi için bu tohumun ardıç kuşu tarafından yutulup, vücudunun içinde belli bir

süre geçirmesi gerekmektedir. Ardıç Programı da belirli bir süre için özgürlüğünü yitiren çocuklar için hizmetleri ve olanakları iyileştirerek, onların tahliye olduktan sonra tekrar topluma katılmasını ve kanunla ihtilafa düşme olasılığının azaltılmasını amaçlamaktadır.

Program iki yönlü olup, bunlardan ilki kurum müdürlerinin ve infaz memurlarının eğitimine, ikincisi ise çocuklar ve aileleriyle çalışan psiko-sosyal görevliler için etkinliklerin ve araç gereçlerin geliştirilmesine yöneliktir.

İnfaz ve koruma memurları ve müdürler, hukuk bilgileri, iletişim becerileri, kişilik gelişimi, suç psikolojisi, ihmal ve istismarla baş etme yöntemleri ve bir dizi diğer konu üzerine eğitilmektedir. Psiko-sosyal personelin kullanabileceği etkinlikler ise aile eğitimi, öfke kontrolü ve cinsel istismar gibi alanları kapsamaktadır.

İlk toplantılarının düzenlendiği 2003 yılında, Ardıç yalnızca bir projeydi. Kapsamlı ihtiyaç analizleri, taslak yazımı, deneme eğitimi, gözden geçirme ve ek modül geliştirme süreçleri tamamlandıktan sonra, kilit noktalarda çalışanlar eğitici olarak yetiştirildi ve programın iki yönü de uygulamaya

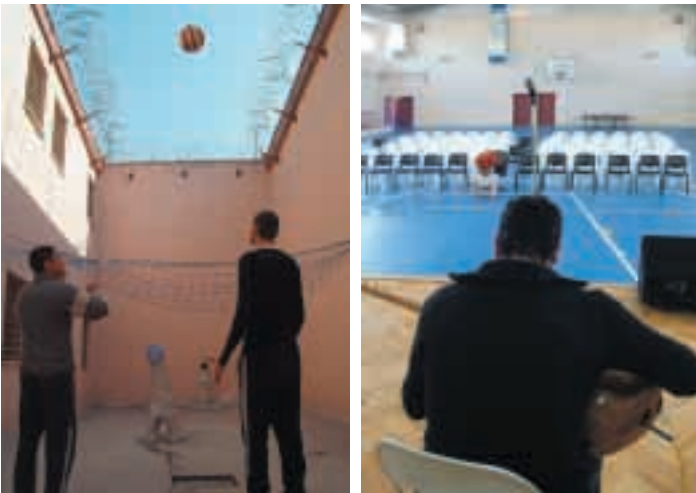
Ardıç için ne demişler?

- Personelden eğitime katılanlarla katılmayanlar arasında ortaya çıkmış olan davranış, anlayış ve iletişim farklılığı bu eğitimin ceza infaz kurumlarında çalışan tüm personele verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. -kurum müdürü
- İnteraktif eğitim modellerinin uygulanması her kademedeki personele "Ben bu sürece nasıl katkıda bulunurum" bilincinin oluşmasına öncülük etmiştir. -kurum müdürü
- Ardıç Eğitim Projesi çok farklı. Kurumlarda görev yapan tüm personelin dahil edildiğini gördüm. -kurum müdürü
- Çocuklarımıza karşı yaklaşımımız ve bakış açımız değişti. -kurum yöneticisi
- Bu çalışmaların sağladığı bir fayda da kurumlar arası farklılıklarının giderilmesi ve kurumlar arası standartların sağlanmasıdır. -sosyal personel
- Mahkumlar bizim rakibimiz değil görev alanımızda hizmet vermek zorunda olduğumuz insanlar. -ceza infaz memuru
- Bir sorunum olursa başmemur ile paylaşıyorum, o halleder, boşuna başmemur yapmamışlar. -tutuklu çocuk
- Kurum evden güzel, dayak yok, küfür yok. -hükümlü çocuk (Eğitimevinde)

konuldu. 2008 yılından itibaren programı uygulama ve izleme sorumluluğu tamamen bu amaç için kendi bütçesinden kaynak ayıran Adalet Bakanlığı'na geçti. Program hizmet içi eğitim müfredatına dahil edilerek, tutuklu ve hükümlü çocuklarla çalışacak tüm personel için zorunlu hale getirildi.

Yardıma hazır

İnfaz ve koruma memurları ve müdürler verilen eğitime olumlu tepki vermektedir. Hatta bazıları,

fotoğraflar: Oğuz Sağdıç

kendi çocuklarıyla olan ilişkilerinin de geliştiğini bildirmektedir. Ankara tutukevindeki memurlarla tutuklular birbiriyle daha etkili iletişim kurmaktadır. Çocuk ve gençler arasında çatıya çıkma ve özellikle geçmişte veya halen madde bağımlılığı sorunu olan çocuklarda bir kendini ifade etme biçimi olarak ortaya çıkan kendini yaralama gibi vakaların sayısında düşüş kaydedilmiştir. Müdür Seyitoğlu bunun kısmen Ardıç Programı sayesinde gerçekleştiğini belirterek "bir güven ortamı var ama tabii ki daha iyi de olabiliriz." diyor.

Kurumdaki psikologlar ve sosyal hizmet uzmanları da, örneğin cinsel suç şüphelilerine yönelik tutumlarında, bilgi ve özgüven kazanımları sağlamışlardır. Bir katılımcı "daha önce hiçbirimiz böyle bir eğitim görmedik" diyor. Özellikle de standartlaşmış materyallerden memnuniyetlerini dile getiriyorlar. Aynı zamanda Ardıç Programı'nda eğitici olan bir uzman, "Zaten hem birebir görüşmeler hem de çocukların aileleriyle görüşmeler yapıyorduk ama aynı zamanda kendi kendimize sorup duruyorduk: daha başka ne yapabiliriz?" diyor. "Dolayısıyla öfke kontrolü gibi konularda bir eğitim programı olduğunu öğrenince sevindik. Yakında basılı materyalin tümü elimizde olacak ve çocuklara, onların ailelerine ve personele yardım etmek için çok daha iyi bir konumda olacağız."

Sırada ne var?

'Ardıç' ülkenin dört bir köşesine uçadursun, tüm uzmanlar iki noktada birleşiyor. Bunlardan ilki, çocukların kanunla hiç karşı karşıya gelmemesinin en iyisi olduğudur. İkincisi ise bu sorunun yalnızca güvenlik ve adalet hizmetlerince çözülemeyeceğidir. Bazı çocukların "içeri" girmesi yasal katılıklarla veya kaçınılmaz bir durum olarak açıklanabilir, ancak çoğu kez gerçek suçlu, yoksulluk, işsizlik, göç, sokak yaşamı ve bağımlılık, yetersiz kalan ebeveynler ve suç amacıyla çocukları kullanan yetişkinlerdir. Tüm bu sorunlar ekonomik ve sosyal çözümler beklemektedir.

Bu çözümlere ulaşılmasından önce de, daha az çocuğun bu kadar uzun süre özgürlüğünden mahrum bırakılmasının sağlanması mümkündür. 2005 yasaları tutuklama yerine alternatif tedbirler, hapis cezaları yerine denetimli serbestlik seçenekleri getirmektedir. Bu düzenlemeleri hayata geçirmek zorlu bir iş olmakla birlikte, ilerleme kaydedilmekte ve UNICEF buna da destek sağlamaktadır.

Fakat bu, başka bir yazının konusudur.

* 'Evet deyin', Adalet Bakanlığı'na ve Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile Ankara Eğitimevi'nin müdür, personel ve sakinlerine bu yazıların hazırlanmasındaki değerli yardımları için teşekkürlerini sunar.

** Bu program, Avrupa Birliği'nin mali desteği ile desteklenmiştir.

Kendinizi evinizde hissedin

Türkiye'nin suça itilen çocuklar için ilk islahatçı olan Ankara Çocuk Eğitimevi, şu an bulunduğu alanı 1941'den bu yana kullanıyor. Ağaçları, futbol sahası, geniş giriş yolu, çimen ve bahçeleri ile hızla gelişen Keçiören semtinin dar sıralı apartmanları arasında adeta bir vahayı andırmakta. Çocuklar, yatakhane, kantin ve kültür merkezi olarak kullanan 2 ila 4 katlı sarı ve mavi renkli binaların arasında serbestçe dolaşmakta. Tesisin bazı bölümleri girilmez ve tesisten izinsiz ayrılmak yasak olsa da burada silahlı koruma, dikenli tel ya da duvar yoktur.

"Karşılıklı güvene dayanan hürriyetle beslenen bir sistem var," diyor Müdür Nurdoğan Ertuğrul. İster cinayetten, ister hırsızlıktan hüküm giymiş olsunlar, burada kalanlara eşit davranılıyor. Yaşı tutan ve okula düzenli devam etmiş olanlar semtteki okullara devam ediyorlar. Diğerleri ise akademik, mesleki veya çıraklık eğitimlerini özel sınıfların yardımıyla uzaktan eğitim aracılığıyla tamamlamaya çalışıyorlar.

Kapasitesi 108 kişi olan kurumun yalnızca 42 sakini var. Bunlardan sekizi, onsekiz yaşını doldurmuş olmalarına rağmen, eğitim görmeleri koşuluyla 21 yaşlarına kadar kalabilecekler. Mahkûmlar yıllarca çeşitli tutukevi ve cezaevlerinde kalmışlar. Hemen hepsi burayı diğerlerine tercih ediyor. "Gözüm toprak görüyor" diyor biri, "İzne çıkabiliyorsun" diye ekliyor ikincisi ve bir üçüncüsü "Sinemaya gittim" diyor.

Genç tutukluların değil ama hükümlülerin ailelerini yılda 1 ila 3 kere ziyaret etme hakkı var. Ankesörlü telefonlardan istediği zaman ve dinlenmeden telefon görüşmesi yapma özgürlüğü ise Eğitimevlerine mahsus, son derece değer verilen bir ayrıcalık. Ziyaret saatleri de oldukça uzun ve esnek tutuluyor.

Toplumun bir parçası

Çocuklar sinemaya gitmekle kalmıyor. Tesiste yapılabilen el sanatları, hobiler ve kurslardan faydalanmanın yanı sıra, hükümlüler çeşitli müzelere, buz patenine, yüzmeye ve pikniğe de gitmişler. Sigarayı bırakmayı başaran beş kişi bir restoranda pahalı bir yemekle ödüllendirilmiş. Dernekler ve iş

dünyasının da desteğiyle gerçekleştirilen bu tür etkinlikler, 2005 yılında Ceza İnfaz Kanununda yapılan ve kurumların yetkilerini genişleten değişiklik sayesinde çoğalmıştır. Müdür Ertuğrul "Kuaförlük kursu olsun, konser olsun, herhangi bir çalışma düzenlediğimiz zaman, bunu dışarıda, olağan ortamında gerçekleştirmeye özen gösteriyoruz; böylece kendilerini toplumsal hayatın bir parçası hissediyorlar," diye açıklıyor. Keçiören'deki kurumun sakinlerinden fazla çalışanı var; 54 çalışandan 20'si infaz ve koruma memuru, 34'ü ise sağlıkçı, eğitimci ve psiko-sosyal uzmanlar ile idari personel. Ardıç Programıyla çoktan tanışmışlar. Bir psikolog "Yeni başlayanlar için çok kolay kullanabilecekleri bir materyal var" diyor.

fotoğraflar Oguz Sağdıç

Bölge müdürü insan ticaretine dikkat çekti

Foto: Sema Hosta

UNICEF Orta ve Doğu Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu Bölge Direktörü Maria Calivis bölgedeki çocuk ticaretinin boyutlarına dikkat çekti.

Kasım 2007 de Ankara'daki UNICEF Temsilciliğini ziyaret eden Calivis, Anadolu Ajansıyla yapılan bir röportaj sırasında, Rusya'yı da içeren Doğu Avrupa, Balkanlar, Bağımsız Devletler Topluluğu'nun oluşturduğu bölgenin dünyadaki insan ticaretinde %25 gibi büyük bir oranla yer aldığını söyledi. Bölgede bulunan her ülkenin bir şekilde bu işe karışmış durumda olduğunu ifade eden UNICEF Bölge Direktörü, çocukların insan ticaretinin %10'unu oluşturduğunun altını çizdi.

Kadın ve çocukların cinsel olarak sömürülmesinin ardında klasik Yunan mitolojisindeki çok başlı Hidra canavarı gibi küresel para şebekelerinin olduğunu ifade eden Calivis, bu problemle baş

etmek için bütün ülkelerin birlikte çalışması gerektiğini savundu.

Çocuk istismarı

Çocuk ticaretinin yaygınlaşması Avrupa'nın çocukları cinsel istismardan koruma çabalarını arttırdığı bir döneme denk geliyor. Bu sorun, son zamanlara kadar sıklıkla toplumların ve ailelerin korunması bahanesi ile örtbas ediliyordu. UNICEF Bölge Direktörüne göre, bugün çocuk istismarını açığa çıkaran etkenlerden biri, BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmede öngörülen şekilde çocukları daha fazla dinlemek ve duymak olmuştur. Bugün geçmişin birbirinden kopuk hizmetleri yerine daha etkili koruma sistemleri tasarlanmakta. Bütün ülkelerin veri toplamasını ve harekete geçmesini gerektiren uluslararası sözleşmeler imzalanmakta. Önemli bir konu da, Avrupa Konseyi sözleşmesinin suç her nerede işlenirse suçlular aleyhinde orada dava açılmasına izin vermesidir

Aile sevgisi

Aileleri olmayan çocukların en iyi şekilde nasıl bakılacağı sorusuna cevap veren Calivis, kurumlarda yaşamının çocukların gelişimini önemli oranda engellediği ve yüksek sosyal maliyeti olduğunu, bütün çocukların işlevsel aileler içinde yaşama haklarının olduğunu vurguladı. Bölgedeki birçok ülke, kurumda bakım anlayışından uzaklaşarak, koruyucu aile sistemine başarılı bir şekilde geçmekte olduğunu anlatan UNICEF Bölge Direktörü, yine de bu geçişin gerekli önlemleri almadan aceleye getirilmemesi konusunda uyarıda bulundu.

Ünlü isimler UNICEF'in iyi niyet elçisi oluyor

Tiyatro oyuncularını Prof. Yıldız Kenter, Müjdat Gezen ve yazar Ayşe Kulin, UNICEF'in en son iyi niyet elçileri. UNICEF Türkiye Temsilciliği ve UNICEF Türkiye Milli Komitesi'nin ortak önerisi ile atanan yeni elçilerin ünvanları, UNICEF Türkiye Milli Komitesi Başkanı Prof. Talat Halman tarafından 29 Kasım 2009 tarihinde yapılan bir basın toplantısında verildi.

Ünlülerin üçü de daha önce UNICEF adına çeşitli yardım kampanyalarında yer almışlardı. Kenter UNICEF yararına oyunlar sahnelerken, Gezen çocuklar için yazdığı kitapların gelirini bağışlamış ve televizyon spotlarında yer almıştı. Türkiye Yazarlar Birliği tarafından 2007'de yılın yazarı seçilen Kulin, kızların eğitimini desteklemesi ile tanınıyor.

Foto: Anadolu Ajansı

Soldan sağa: Prof. Yıldız Kenter, Müjdat Komitesi Başkanı Prof. Talat Halman ile

Yeni Temsilci görevine başladı

2008 yılının başında Reza Hossaini UNICEF'in yeni Türkiye temsilcisi olarak görevine başladı. Bu görevde kendisinden önce Edmond McLoughney bulunmaktaydı. İran vatandaşı olan Hossaini evli ve bir çocuk sahibi. Daha önce UNICEF'in Özbekistan temsilcisi olarak görev yapan Hossaini orada kendisinin liderliğinde UNICEF'in ulaştığı başarılı çalışmalardan dolayı Cumhurbaşkanlığı Ulusal Dostluk Şeref ödülüne layık görüldü.

İlaçlardan kalkınmaya

UNICEF'in yeni Türkiye temsilcisi Hossaini, Hindistan Delhi Üniversitesi'nden 1981 yılında Eczacılık lisansı ile mezun oldu. İran ve Hindistan'da eczacılık ve aşı üretimi ile ilgili çalışmalarını sürdürdü. 1986'da İran Sağlık Bakanlığı'nda Temel Sağlık Hizmetlerinin planlanması ve yaygınlaştırılması konusunda çalıştı.

Mart 1989 da UNICEF Tahran ofisinde Proje Yöneticisi olarak çalışmaya başlayan Hossaini, birkaç ay içerisinde UNICEF'in İran'daki programlarının sorumluluğunu, Temsilci Yardımcısı olarak üstlendi. 1997-98 yıllarında Ulusal Çocuk Felci Aşılama Günlerini uygulamak üzere Güney Sudan ve Somali'ye tayin edildi. Bunu izleyen dört yıl Küresel Çocuk Felci Arındırılması Girişimi'ni desteklemek üzere Dünya Sağlık Örgütü'nde görevlendirildi. Afrika Boynuzu'ndaki Çocuk Felcinin Arındırılması Ekibini kurduktan sonra Delhi'ye geçerek, Hindistan, Endonezya, Myanmar, Nepal, Kuzey Kore ve Bangladeş'de dahil olmak üzere 10 ülkeyi kapsayan Güney Asya'yı Çocuk Felcinden Arındırma Aşılama Programı Bölge Koordinatörü oldu.

Hossaini, 2002 yılında Afganistan'a Kıdemli UNICEF Program Koordinatörü olarak tayin edildi.

foto: Oğuz Sağdıç

Savaş mağduru bu ülkede 100 milyon ABD dolarlık UNICEF çalışmalarının öncelikleri sağlık, beslenme, eğitim, su, hijyen ve çocukların korunmasıydı. Reza Hossaini 2004 yılında Özbekistan'a UNICEF temsilcisi olarak atandı.

Özbek ödülü

2007 Aralık ayında Cumhurbaşkanlığı Ulusal Dostluk Şeref Ödül töreninde konuşan Özbek Başbakanı Şavkat Mirziyayev'e göre, UNICEF, sahada yaptığı çocuk ve kadınların yaşamlarını iyileştirme çalışmalarının bir sonucu olarak, "ülkenin her yerindeki sade vatandaş tarafından tanınıyor". Hükümet UNICEF'in Ulusal Politika ve Program Geliştirilmesi konularındaki işbirliği çalışmalarını da takdirle karşıladı. Söz konusu ödül yalnızca iki kere uluslararası bir örgüte verildi.

Gezen ve Ayşe Kulin UNICEF Türkiye Milli birlikte

UNICEF'in diğer bir iyi niyet elçisi de gazeteci ve televizyon programcısı Tayfun Talipoğlu'dur. Talipoğlu, UNICEF kampanyalarına ve faaliyetlerine gerek televizyon yayınları gerekse de UNICEF toplantıları, konferansları ve diğer UNICEF faaliyetlerine bizzat katılarak katkıda bulunmaktadır. Talipoğlu, UNICEF desteği ile kurulan Çocuk Dostu Medya Ağı'nın da aktif bir üyesidir.

Örneklerin rolü

Saygı duyulan, çocuklara sempatik gelen ve onlar için örnek olabilecek ünlüler arasından seçilen iyi niyet elçileri, kamuoyuna çocuk haklarını tanıtmak ve kaynakları kadınlar ve çocuklar yararına harekete geçirmek konularında UNICEF'e yardımcı oluyor. İlk elçinin atandığı 1954 yılından bu yana UNICEF yaklaşık 200 iyi niyet elçisi ile çalışmıştır.

UNICEF'in temel raporuna Ankara'da canlı tanıtım

UNICEF'in yıllık 'Dünya Çocuklarının Durumu' raporu diğer merkezlerle birlikte Ankara'da da bir toplantıyla tanıtıldı. UNICEF Türkiye Temsilcisi Reza Hossaini'nin sunduğu rapor, Çocuk Yaşatma konusuna odaklanıyor. Raporun düşündürdüklerini dile getirmek için hazır bulunanların arasında, milletvekilleri ile bakanlıklardan çeşitli üst düzey yöneticiler vardı.

foto: Şehnaz Tanıkan

Soldan sağa: Canan Aritman, Tayfun Talipoğlu, Gaye Erbatur, Reza Hossaini, Cevdet Erdöl, Lila Pieters, Turan Buzgan, Nevzat Korkmaz

UNICEF'in en önemli raporu olan 'Dünya Çocuklarının Durumu 2008', 23 Ocak günü Ankara'da gerçekleştirilen bir toplantıda, dünyanın diğer ülkeleriyle eşzamanlı olarak basına ve kamuoyuna tanıtıldı.

Toplantıda konuşan UNICEF Türkiye Temsilcisi Reza Hossaini, bu yılın raporunun ana teması olan Çocuk Yaşatmanın bir ülkedeki gelişmenin izlenmesinde son derece duyarlı bir göstere olduğuna işaret etti. Raporda yer alan verilere

göre, dünyada halen 9.7 milyon çocuk daha beş yaşına gelmeden ölmektedir. Sierra Leone'deki bir çocuğun doğumunu izleyen ilk beş yıl içinde ölme olasılığı dörtte bir iken, İsveç'teki bir çocuk için aynı olasılık 315'te birdir. Ayrıca, ülkelerin kendi içlerinde de bu bakımdan önemli eşitsizlikler görülmektedir.

Hossaini sözlerine şöyle devam etmiştir: "Elimizde, bunu önleyecek teknoloji, bilgi ve araçlar var; ama yine de her gün çok sayıda çocuk ölüyor."

Kaynakların Etkili Kullanımı

Ocak ayında görevine yeni başlayan Hossaini Türkiye'deki bu ilk basın konferansında çocuk ölüm oranlarındaki düşüşe ve dünyadaki değişik bölgeler arasındaki farklılıklara dikkat çekti. Hossaini odaklanmış, entegre temel hizmet paketlerinin sunumuna yönelik hükümetlerin artan taahhütleri, uluslararası, ulusal ve yerel kuruluşlar arasında artan koordinasyon ve işbirliği ile beş yaş altı çocuk ölümlerinin 1990 ile 2015 yılları arasında üçte iki oranında azaltılmasını öngören Binyıl Kalkınma Hedefi'ne ulaşılması konusunda iyimser olduğunu belirtti. Böylece, kurtarılan her yaşamla birlikte, 3-4 çocuğun daha hastalık, engellilik ve kötü beslenme gibi olumsuzluklardan korunması mümkün olacaktır. Hossaini bu konuda Anne ve çocuk sağlığına yapılacak yatırımın, insan hakları bakımından bir zorunluluk olmasının yanı sıra sağlam bir ekonomik yatırım anlamına geleceğine de dikkat çekti.

Daha sonra Türkiye'deki duruma dönen Temsilci, yenidoğanlar üzerinde odaklanılması halinde beş yaş altı ölüm hızında daha ileri düzeyde azalmalar sağlanabileceğini belirtti. Tanıtıma gösterdiği ilgi dolayısıyla medyaya takdirlerini ileten Hossaini bu ilginin çocukların esenliğine sahip çıktığının açık bir göstergesi olduğunu ekledi.

Türkiye'de durum

Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr. Turan Buzgan Türkiye'deki genel durum hakkında bilgi verirken, ekonomik ve sosyal trendlerle birlikte yetkililerin çabalarının çocuk ölümlerinde keksin bir düşüş sağladığını belirtti. Buzgan, bu bağlamda bebek dostu hastane, doğum öncesi bakıma daha fazla erişim ve bağışıklama oranlarındaki yükselme gibi etmenlerin olumlu katkılarına işaret etti. Buzgan, Türkiye'de 2007 yılında yalnızca üç kızamık vakası görülmesinin bu gelişmenin bir göstergesi olduğuna dikkat çekti.

Müsteşar Yardımcısı Buzgan'ın verdiği bilgiye göre Hükümet'in hedefi 2007 yılında tahminen binde 21.6 olan bebek ölüm hızının 2013 yılına kadar en fazla binde 15 olacak şekilde aşağıya çekilmesidir. Bebek ölüm hızı bir yaşına gelmeden ölen bebek sayısını anlatmaktadır ve Türkiye'de bebek ölümleri beş yaşından küçük çocuk ölümlerinin yaklaşık yüzde 90'ını oluşturmaktadır. Yine Buzgan'ın belirttiğine göre 2003 yılında 2.2 olan doğurganlık hızı 2008'de 2'ye inecektir.

Canlı tartışmalar

Hilton Otelindeki basın toplantısı UNICEF Türkiye Temsilciliği ile Sağlık Bakanlığı tarafından ortaklaşa düzenlendi. Aynı zamanda UNICEF iyi niyet elçisi olan tanınmış TV sunucusu Tayfun Talipoğlu toplantının konuşmacılarını tanıttı. Bu konuşmacılar arasında Meclis Sağlık Komisyonu başkanı Prof. Cevdet Erdöl ile meclisteki muhalefet partilerinden birine mensup Adana milletvekili Prof. Gaye Erbatur da yer almaktaydı.

Söz alan konuşmacılar, çocuk bakımında babaların rolü, kız çocukların eğitiminin önemi, kadına (hamile kadınlar dahil) ve çocuklara yönelik şiddet, erken yaşta evlilik, hükümetin sağlık ve sağlık sigortası dahil sosyal politikaları ve tütün ürünlerinin satışına ve kullanımına sınırlama getiren son yaşa dahil olmak üzere çeşitli konulara değindiler. Parlamento üyeleri Canan Arıtman ve Nevzat Korkmaz da tartışmalara katkıda bulunan isimler arasındaydı.

UNICEF Milli Komitesi Başkanı Prof. Talat Halman, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürü Dr. Rıfat Köse, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışmanlık Genel Müdürü Dr. Ruhi Kılıç, Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Genel Müdürü Necmettin Yalçın ve çeşitli elçiliklerin temsilcileri toplantıya katılan diğer önemli isimlerdi.

Raporda neler var?

'Dünya Çocuklarının Durumu 2008' dünyanın çeşitli bölgelerinde çocuk yaşatma bakımından yaşanan durum ve yapılanlar konusunda ayrıntılı bilgiler içermektedir. Raporda, gelişim halindeki sağlık sistemlerinden çıkartılan dersler ve topluluk ortaklıklarının başarılı örnekleri özetlenmektedir. Dile getirilen tavsiyeler arasında şunlar da yer almaktadır: çocuk ölüm hızları ve düzeyleri en yüksek olan ülkeler ve topluluklara odaklanılması; temel hizmetlerin paketler halinde bir araya getirilmesi; yaşam süresinde bakım-hizmet bütünlüğünün sağlanması ve sağlık sistemlerinin geliştirilmesinde sonuçlara odaklı bir yaklaşımın benimsenmesi. Rapor ayrıca siyasal sahiplenme, önderlik ve finansman sürekliliği gibi öğelerin belirleyici rolünü vurgulamaktadır.

Rapor, her yıl olduğu gibi bu yıl da çocukların ve kadınların durumunu etkileyen başlıklar olarak ekonomi, demografi, çevre, beslenme, sağlık, eğitim, toplumsal cinsiyet ve çocuk koruma alanlarındaki durumla ilgili bilgileri 40 sayfa tutan tablolarda sunmakta, böylece ülkeler ve bölgeler arası karşılaştırmalara olanak sağlamaktadır.

Çocuk Forumu kampanya kazanımlarını paylaşıyor

Doğrudan çocuklardan oluşan il Çocuk Hakları Komitesi üyeleri, 2007 yılındaki Çocuk Forumu'nda, daha önce başlattıkları Çocuk Hakları Tanıtım kampanyasında elde ettikleri ilerlemeleri büyük bir coşkuyla paylaştılar. Forumun en önemli olaylarından biri de çocukların Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile görüşmeleriydi.

Çocuk Forumu'nun 162 üyesi 18-21 Kasım 2007 tarihlerinde Ankara yakınlarında Kızılcahamam'da bir araya geldiğinde heyecan da doruğa çıkmıştı. Türkiye'nin 81 ilinin her birindeki Çocuk Hakları Komitesi'nden bir erkek ve bir kız olmak üzere iki temsilciden oluşan Forum 8 yıldır çocuklara kendilerini etkileyen meseleleri dile getirme fırsatları sunuyor. Bu arada katılımcılar Çocuk Haklarına dair Sözleşme (ÇHS) konusunda daha çok şey öğrenmekte, bu bilgileri başkalarına da aktaracak becerileri edinmekte. 2006 yılındaki forum, çocuk haklarının tanıtımı için ülke ölçeğinde bir kampanya başlatarak bu alanda yeni bir çığır açmıştı. Bizzat çocuklar tarafından yürütülen bu kampanya ilk başta 25 ili kapsamaktaydı. 2007

fotograflar: UNICEF Türkiye

yılındaki Forumda görülen canlılık ise, katılımcıların elde ettikleri kazanımları aktarmaya ve deneyimlerini paylaşmaya yönelik istekliliklerini yansıtıyordu. Otelin lobisi, fotoğrafların, gazete kupürlerinin ve kampanya ile ilgili çocuk hakları materyallerinin sergilendiği standlarla dolup taşıyordu. Resmi oturumlarda ise delegeler profesyonelce hazırlanmış sunumlarıyla kampanyada kaydettikleri mesafeyi sergilediler.

Yoğun bir yıl

Çocuk Hakları Komiteleri geçtiğimiz yıl içinde kendi materyallerini ve tanıtıcı ürünlerini dağıtmış, resim yarışmaları düzenlemiş, üniversitelerdeki

fotoğraflar: UNICEF Türkiye

tartışmalara katılmış, televizyonlara çıkmış ve çocuk kulüpleri kurmuşlardır. Bazı Komiteler diğer çocuklara doğrudan yardım sağlamıştır. Örneğin Amasya'da Komite üyeleri sokaklarda yaşayan ve/veya çalışan çocukları belirlemiş, ardından bu çocukların okula kaydettirilmeleri için yetkililere başvurmuştur.

Çocuklar, geleneksel olarak toplumu biraraya getiren yerel günlerden yararlanmasını becermişlerdir. Örneğin Karaman'da ozan Yunus Emre anısına düzenlenen bir festivalden kamuoyunun dikkatini çekmek için başarılı biçimde yararlanılmıştır. Gaziantep'te yıllık Antep fıstığı festivalinde çocuklar palyaçoları ve broşürleri ile birlikte bir stand açma iznini almışlardır. Muğla'da ise buradaki yerel komiteye çocukları yarışmalara ve çocuk hakları ile ilgili etkinliklere katma fırsatını veren ise uçurtma festivaliydi.

Uzlaşma becerileri

Bazı komiteler kendi illerindeki özel sektörün desteğini sağlamıştır. Diğerleri ise, çabalarının etkisini belirlemek üzere araştırmalar yapmıştır.

Konya'daki ve bazı diğer illerdeki komiteler, belirli güçlüklerle karşılaşarak da olsa, resmi yetkilileri kendilerine toplantı salonu ve depo tahsis etmeye ikna etmiştir.

Çocuk Forumu eş başkanları Rifat Cankat ve Hazal Hürman, çocukların uzlaşma, iletişim ve karar süreçlerine katılma yeteneklerini sergilediklerini söylerken, toplantıda bulunan herkesin düşüncelerini de dile getirmiş oluyordu. Konuşmacılar, bu arada yetkililerden daha fazla destek talebinde bulundular. ÇHS'de katılım hakkı, sağlık, eğitim ve korunma gibi haklarla birlikte güvence altına alınmış olmasına karşın, yetişkinler gene de çocukları karar süreçlerine dahil etmeyi güç kabullenmektedir.

Forum sırasında çocuklar Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürü İsmail Barış ve UNICEF Temsilci Yardımcısı Lila Pieters tarafından kutlanmıştır. Her iki konuşmacı da, çocukların seslerini duyurup haklarına sahip çıkmalarının önemini vurgulamıştır.

foto: UNICEF Türkiye

Cumhurbaşkanı Gül'le buluşma

Çocuk delegeleri heyecanlandırıcı bir başka olay da Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün 19 Kasım'da kendilerini Ankara'da Cumhurbaşkanlığı Köşkünde kabul etmesidir. Böylece, Çocuk Hakları Komitesi temsilcileri çalışmalarını Cumhurbaşkanı'na sunma olanağı bulmuşlardır.

Aralık ayında New York'ta yapılan "Çocuklar için uygun bir Dünya +5" toplantısında Türkiye'yi ve bölgeyi temsil eden Eş Başkan Rifat Cankat başka temaslarda da bulunmuştur. BM Genel Kurulu, evrensel ölçekte kaliteli eğitim, sağlıklı yaşam, HIV/AIDS'e karşı mücadele ve çocukların korunması gibi konularda düzenlenen interaktif yuvarlak masa toplantılarına katılmak üzere 20 çocuğu davet etmiştir.

Doğrudan diyalog

Çocuk Forumu'nun tarihi, Dünya Çocuk Hakları Günü ile denk gelecek şekilde belirlenmiştir. Dünya Çocuk Hakları Günü, ÇHS'nin 1989'da BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmesinin yıldönümü olarak kutlanmaktadır. Etkinlik, SHÇEK, UNICEF, Avrupa Birliği ve Unilever bünyesindeki bir dondurma firması olan Algida tarafından desteklenmektedir. Diğer etkinlikler arasında yarışmalar, çalıştaylar ve 2008 yılına ilişkin eylem planlarının hazırlanması yer almaktadır. Forumun gelecekte nasıl bir formatta yürütüleceği konusunda yoğun tartışmalar yapılmıştır. Şimdi çocuklar hakları konusunda çok daha bilinçli olduklarından, sıra çocuklar için bir şeyleri değiştirebilecek konumdaki yetkililerle doğrudan diyalog kurmaya gelmiştir. Ortaya atılan görüşlerden biri de, "en çocuk dostu il" yarışması aracılığıyla il valilerinin sınanmasıdır!

Çocuklarda yoksulluk riski hâlâ yüksek

Sağlanan ilerlemelere karşın geniş anlamıyla yoksulluk başta çocuklar olmak üzere nüfusun önemli bir bölümünü etkilemeye devam ediyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan yoksullukla ilgili en son yıllık araştırmaya göre Türkiye’de 15 yaşından küçük çocukların dörtte birinden fazlası 2006 yılında “gıda ve gıda dışı yoksulluk” içinde yaşayan hanelere mensuptu.

Gıda ve gıda dışı yoksulluk içinde yaşayan haneler, üyelerinin gıda ve diğer temel ihtiyaçlarının karşılayamayacak durumdaki haneler olarak tanımlanmaktadır. Çocukların ise bununla ilgili sınırın altında kalma olasılıkları çok yüksektir. Çünkü daha çok çocuk sahibi ve daha kalabalık aileler, bütün üyelerinin gereksinimlerini karşılamada daha fazla güçlük çekecektir. Yetersiz beslenme ve barınma imkanları, temel sağlık ve kaliteli eğitim hizmetlerine yeterince ulaşamama ve küçük yaşlarda çalışmaya başlama zorunluluğu fiziksel ve zihinsel gelişimlerini destekleyerek çocuklarda kalıcı birtakım olumsuzluklar yaratmakta, ayrıca onları hastalık, kaza, şiddet, istismar, damgalanma, sosyalleşememe, suç ve zararlı alışkanlıklar gibi risklerle karşı karşıya bırakmaktadır.

Kırsal alarm

15 yaşın altındaki çocukların %25.23’ünün gıda ve gıda dışı yoksulluk içinde bulunması, mutlak sayı olarak 5.3 milyon çocuk demektir. Buna karşılık, 26 Aralık 2007 tarihinde yayınlanan 2006 rakamları 2005 yılına kıyasla bu alanda bir iyileşmeye işaret etmektedir. Bu verilere göre 2005 yılında gıda ve gıda dışı yoksulluğa maruz 15 yaşından küçük çocukların oranı %27.71 idi.

Ancak, alarm verici bir husus, kırsal kesimde yaşayan çocukların yoksulluğa maruz kalma

foto: Rana Mullan

olasılığının kentli çocuklara göre üç kat daha fazla olmasıdır. Gıda ve gıda dışı yoksulluk içindeki 15 yaş altı çocukların oranı kentsel alanlarda 2005 yılında %19.51’den 2006 yılında %13.5’e düşerken, 20 binden az nüfuslu yerleşimler olarak tanımlanan kırsal alanda %40.60’tan % 43.63’e çıkmıştır.

Binyıl Hedefleri

Nüfusun tümü alındığında, gıda ve gıda dışı yoksulluk içindeki insanların oranı 2006 yılında %17.81 idi. Bir yıl öncesinde ise aynı oran %20.5 olarak belirlenmişti. Bu durumda, Türkiye’nin %13.5’lik Binyıl Kalkınma Hedefi, 2007 yılındaki daha yavaş GSYH ve istihdam artışına karşın gerçekleştirilebilir görünmektedir.

Yoksulluğun en dar tanımı, günde ancak 1 dolar kazanarak yaşayan kişi oranı açısından bakıldığında Türkiye’nin yoksulluğu daha şimdiden alt etmiş olduğu söylenebilir. Ne var ki, daha kapsamlı göstergeler, gene de ciddi yoksulluk düzeylerine işaret etmektedir. Bu yoksulluk, bir yanda düşük eğitim düzeyiyle, diğer yanda da ücretsiz aile işçiliği, düzensiz işler, kendi hesabına çalışma, tarımda istihdam ve diğer bazı olgularla yakından ilişkilidir.

Gıda ve gıda dışı yoksulluk içinde bulunan 15 yaşından küçük çocukların yüzde dağılımı

	2002	2003	2004	2005	2006
Toplam	34.55	37.04	34.02	27.71	25.23
Kentel	30.59	30.43	24.22	19.51	13.50
Kırsal	41.10	46.44	49.34	40.60	43.63

Kaynak: TÜİK

Bunları biliyor musunuz?

- * Gelişmekte olan ülkelerde yaşayan çocukların yaklaşık üçte birinin boyu yaşına göre küçüktür.
- * Gelişmekte olan 20 ülkede, beş yaşın altındaki çocukların %5'inden fazlası aşırı kiloludur.
- * Kırsal bölgelerde yaşayan çocukların düşük kilolu olma olasılığı, kentlerde yaşayan çocukların iki katıdır.
- * Gelişmekte olan ülkelerde doğan bebeklerin % 60'ı tartılmamaktadır.
- * Bütün dünyada beş yaş altı çocuklar arasında ölüm oranı, 1960'dan bu yana %60 azalmıştır. 2006'da ilk kez beş yaşın altındaki 10 milyondan az çocuk ölmüştür.
- * Bebek ölümleri, beş yaş altı çocuk ölümlerinin %37'sini oluşturmaktadır. Doğumdan sonraki bir saat içinde emzirmeye başlanması, bebeğin sağlığı ve gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır.
- * Gelişmekte olan ülkelerde bebeklerin ölme olasılığı, sanayileşmiş ülkelerdeki bebeklerin ölme olasılığından sekiz kat fazladır.
- * 2006'da dünyaya gelen 51 milyon çocuğun doğumu henüz kayda geçmemiştir.
- * Afrika'nın Alt Sahra bölgesinde bir kadının doğum sırasında hayatını kaybetme riski 1/22 iken sanayileşmiş ilkelere bu oran 1/8.000'dir.
- * Bütün dünyada ilköğrenim çağındaki 93 milyon çocuk okula gitmemektedir. Bu sayı 2002'de 115 milyondur.
- * Dünyada orta öğrenim çağındaki altı çocuktan biri, okula geç başladığı veya sınıfta kaldığı için ilkokula gitmemektedir.
- * Sadece 13 gelişmekte olan ülkede ortaokul ve liseye gitme oranı %90 veya üzerindedir.
- * Ülkelerin yaklaşık üçte ikisi, 2005'e kadar ilköğrenimde kız erkek eşitliğini gerçekleştirmiştir. Yaklaşık üçte biri orta öğrenimde kız erkek eşitliğini sağlamıştır.
- * İlköğrenimde kız ve erkek öğrenciler arasındaki en büyük uçurum, Batı/Orta Afrika, Orta Doğu/Kuzey Afrika ve Güney Asya'da görülmektedir.
- * Zatürree; AİDS, sıtma ve kızamıktan daha fazla çocuk ölümüne neden olmaktadır.
- * Gelişmekte olan ülkelerde ishale yakalanan çocukların sadece üçte biri tavsiye edilen tedaviyi görmektedir.
- * 1990 ve 2006 arasında bütün dünyada çocuk felci vakalarının sayısı 23,366'dan 2,000'e düşmüştür.
- * Bütün dünyada 5-14 yaş grubundaki çocukların altıda birinin, çocuk işçi olarak çalıştığı düşünülmektedir.
- * UNICEF, 5-11 yaş grubundaki çocukları, her hafta bir saat ekonomik amaçlı çalışmaları veya 28 saat evde çalışmaları halinde çocuk işçi olarak tanımlamaktadır. 12-14 yaşındaki çocuklar, 14 saat ekonomik amaçlı çalışmaları veya 28 saat evde çalışmaları halinde çocuk işçi olarak tanımlamaktadır.
- * Orta ve Doğu Avrupa ile Bağımsız Devletler Topluluğu'nda 1990'da 1.300 olan HIV virüsü taşıyan kişilerin sayısı, 2006'da 1.700.000'e yükselmiştir. Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da bu sayı, 30,000'den 550,000'e çıkmıştır.
- * Bütün dünyada, 2-24 yaş grubunda bulunan 60 milyonun üzerindeki kadın, 18 yaşına gelmeden önce evlenmiş veya birlikte yaşamaya başlamıştır. Çocuk yaşta evlilik, Çin dışında gelişmekte olan ülkelerdeki kadınların % 34'ünü etkilemektedir. Yeterince tarihsel verinin bulunduğu ülkelerin çoğunda, bu oranda önemli bir değişiklik göstermemektedir.
- * Dünyadaki çocuk nüfusunun üçte ikisini oluşturan yaklaşık 1.5 milyar çocuk, 2002 ve 2006 yılları arasında yoğun ve şiddetli çatışmaların meydana geldiği 42 ülkede yaşamaktadır.
- * 29 ülkede yapılan bir araştırma 2-14 yaş grubundaki çocukların ortalama %86'sının evlerinde şiddet kullanılarak cezalandırıldığını göstermiştir.
- * Gelişmekte olan 57 ülkede yapılan araştırmalarda kız ve kadınların yarısı (Türkiye'de %39'u), bir erkeğin karısını veya birlikte yaşadığı kişiyi belirli koşullarda dövmekte haklı olduklarını söylemiştir.
- * UNICEF tarafından 2005'te yapılan bir araştırmada engellilik taramasında pozitif görünen 2-9 yaş grubundaki çocukların yüzdesi Özbekistan'da %2 ile Cibuti'de %35 arasında değişiklik göstermiştir.
- * Bütün dünyada %41'ini çocukların oluşturduğu düşünülen 14.2 milyon mülteci olduğu tahmin edilmektedir.

Bu bilgiler, UNICEF tarafından Aralık 2007'de yayınlanan "Çocuklar için İlerleme: Çocuklar için Uygun bir Dünya İstatistiksel Rapor"un 6. Sayısından alınmıştır. Rapor, bazıları ilk kez yayınlanan çok çeşitli mevcut bilgi ve verileri kolay anlaşılır bir şekilde sunmaktadır. Rapor, yaşamın çocuklar ve kadınlar için iyileşmekte olduğunu, ancak bunun Binyıl Kalkınma Hedefleri ile dünya liderleri tarafından 2002'de düzenlenen Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Özel Oturumunda kabul edilen hedeflere ulaşılması için yeterince hızlı gerçekleşmediği sonucuna varmaktadır.